

Arif

Tezkiye-yi nefis ve tenevvür-ü kalp neticesi marifetullah ve muhabbetullah arşına çıkan bir arifi, hiçbir şey Hakk'tan alıkoyamaz. Böyle bir **arif** hiçbir zaman gaflete düşmez. Çünkü o daima tefekkür halindedir, daima masivadan müstağni, Hak ile meşgul ve meşbudur.

Cenab-ı Hakk'ın marifeti ile aziz olan **arif**, malayani şeylerle kendini meşgul etmez. Evet, arif olan kişi her şeyde rahmet-i ilahiyyenin izini ve tecellilerini gördüğünden hiçbir dünyevi bela, keder, meşakkat, hüzn ve sıkıntı onu mükedder ve mahzun etmez. İmanı, teslim ve tevekkülü, marifet ve muhabbeti ona kâfidir ve her şeye bedeldir. Bu bakımdan onun kalbi sürur ile ruhu da huzur ile doludur.

Arifin en büyük maksadı ve kuvveti nur-u irfandır. Onun ile oturup kalkanlar daima huzur ve sürura gark olurlar. Hakiki huzur ve ünsiyetle berkarar olurlar.

Arifler daima tefekkür halindedir; her zaman mülk ve melekût alemini temaşa ve seyran ederler. Onlar için zerreler, bağlar, bahçeler, ağaçlar ve çiçekler birer kitap ve temaşağahtır. Onlar tefekkür ve temaşa yoluyla en parlak saadet ve en tatlı nimet olan marifetullaha ve marifetullah içindeki muhabbetullaha ulaşmak isterler. Zira, ilimlerin en alası ve ilimlerin şahı marifetullahtır; onun da yeri kalptir. Marifetullah kalpte bir nurdur, bir ziyadır; bir nokta-i kübradır ve bir nimet-i uzmadır.

Kalpteki nur-u marifet, felekteki güneş gibidir. Marifetullahın alameti dil ile zikir ve kalp ile muhabbettir. Bu bakımdan arifin huzuru marifetullah, süruru muhabbetullah, ünsiyeti ise tevhiddir.

Arifler her mahlukun, her mevcudun ve her masnuun arkasında Cenab-ı Hakk'ı müşahade ederler. Yani, her şeyi Cenâb-ı Hakk'a nisbet ve isnad etmekle, mahlukatın üzerlerinde bulunan mührünü ve sikkesini görüp okurlar.

Müşahede her mevcutta, her mahlukta tecellî eden celalî, cemalî ve kemalî isimlerin arkasında Allah'ı görmektir. Müşahede tefekkürün neticesidir.

Müşahede gayb alemlerine açılan bir penceredir.

Müşahede kişinin kendi fenasıyla eşyanın hakikatını idrak etmesi, masivadan teberri ile her zaman Hakkı görmesidir. Hz. Ali şöyle buyurmuş: "Müşahede rüyet-i basar değildir. Lakin nur-u basiret ile rüyet-i cinandır." Yani müşahede gözün görmesi değil kalbin görmesidir. Evet, Allah'ı müşahede eden bir aşıkın ve arifin kalbinden bütün cihan sakıt olur ve orada yalnız aşk-ı mucella kalır.

Müşahede öyle latif bir haldir ki, ruhları ve kalpleri mahbubun cemaliyle mesrur

eder.

Arif-i billah ve evliyaullah daima;

“Yâ Hayyu Yâ Kayyum. Ey yerlerin ve göklerin sahibi! Ey mülklerin sahibi, celal ve ikram sahibi olan Allah’ım! Senin izzetinin hakkı için kalbimizi nur-u marifetinle doldur. Ey nuruyla her şeyi nurlandıran Münevvir! Kalplerimizi nurunla doldur. Gözümüzü nurunla ışıklandır, aklımızı nurunla tenvir eyle.”

diye niyazda bulunurlar.

Onların ilimleri nehir, hikmetleri bahirdir ve vasıtaları ise necat sefineleridir. Ehl-i irfan olanların ibadeti sultanların tacı mesabesinde. Onlar Allah’a mukarrib olanların en haslarından. Arifin en büyük şerefi, izzeti, şanı ve yegane iftihar vesilesi Allah’tır. Evet; Cenâb-ı Hakk’ın hadsiz esmasının nakışlarına ayinedarlık eden, hadsiz mektubat-ı Samedaniyye kıymetinde, cennetin mezraası ve rahmetin mezheresi olan bu dünyanın hakiki vechesini temaşa ve tefekkür, arif-i billahın en sürurlu hali ve en yüksek hayatî gayesidir.

Abid cismini, arif ise ruhunu eritir. Ariflerin kalbi hikmetin kandilidir. O kandilin fitili marifettir. O fitilin sıracı ise melekût alemindedir. Abidin himmeti duasıdır, arifin himmeti ise bütün insanlığın hidayetidir. Onun gönlü arş-ı Rahmandır. “Ben yere ve göğe sığmadım ancak mümin kulumun kalbine sığdım” hadis-i kudsîsi bu hakikate işaret etmektedir. Onlar, ahlak-ı ilahiye ile ahlaklanmış olduklarından ruhları pek şefkatli ve pek ulvîdir. Onların şanları sabır ve tahammül, teslim ve rızadır. Onlar Hak ile kaim ve daimdirler.

Onlar; “O öyle bir **Kadir**’dir ki, kudretinin nihayeti yoktur. Öyle bir **Hakîm**’dir ki, hikmeti hesaba sığmaz. Öyle bir **Rahîm** ve **Kerîm**’dir ki, rahmetinin haddi ve nihayeti yoktur.” diye tanır; bu sıfatlarla muttasıf olan Zat-ı Kibriyaya itimat ve tevekkül eder, O’ndan başka hiçbir şeye boyun eğmezler. Onlar her türlü havf ve hüzünden, bela ve musibetlerden emindirler. Allah’ı bilen ve sevenin bir çok meşakatlere maruz kalacağını bilir ve bütün arzularını ve kederlerini yalnız O’na arz ederler.

Cenab-ı Hakk’ın hükmüne razı olur ve kendisine verilen nimetlere kanaat ederler. Verilen nimetlerin haklarında daha hayırlı ve daha münasip olduğunu bilirler. Bu durumdan nihayetsiz zevk ve lezzet alırlar. Alim-i Mutlakın her insanın her halini bildiğini, nihayetsiz şefkat ve merhamet sahibi olduğunu anlarlar. Yüce Mevlanın sevdiği kullarına en büyük ikramının, lütuf ve kereminin kendisine marifet ve muhabbet yollarını göstermesi olduğunun şuuruna varır, O’nu talep ederler, O’nu severler, O’nu sevdirebilirler ve bu durumdan ziyadesiyle mesrur olurlar.

Her kim ki, marifetullah ve muhabbetullahı maliktir, o en ali bir fevz-i ekbere sahiptir. Hakikatte, insan aklının en mühim vazifesi nefsinin bilmesidir. Nefsinin bilmek ise, sonsuz aciz, sonsuz fakir ve sonsuz kusur sahibi olduğunu bilmektir. Yani sonsuz aczi ile Allah'ın sonsuz kudretine, sonsuz ihtiyacı ile Allah'ın sonsuz gınasına yani zenginliğine ve sonsuz kusuru ile de Cenab-ı Hak'ın sonsuz kemalat-ı subhaniyesine ayna olduğunun şuuruna varmaktır.

Marifetin ve hikmetin semeresi kurb-i İlahidir. Marifetullah kalpte bir nurdur. O'nu elde etmek ruha en büyük sürurdur. Marifetullah bir kenz-i azimdir, büyük bir hazinedir. Eğer bir kalp marifetullah ve muhabbetullah ile cilalanırsa şeffaf bir ayna gibi, bir çok hakikatler ve hikmetler onda tecelli eder. Nice sırlar açılır ve keşfedilir. Marifetullah ve muhabbetullah bir insanda ne derece tezahür ederse, onun bütün duygu ve azaları da o nisbette kıymetlenir. Marifet ve muhabbet-i İlahi gibi bir devlete nail olan kişinin hayatı kıymetlenir ve o ibadetlerinden büyük bir zevk alır. Dünyada huzur ve selamete yaşar, ahirette de cennet-i firdevsde ebedi saadete mazhar olur.

Hz. Peygamber (s.a.v)

“Ya Rabbi! Bana eşyanın mahiyetini kemaliyle bildir.”

buyuruyor. Çünkü, eşyanın mahiyetini bilmek Allah'ı bilmenin en büyük vesilesidir. Nitekim Cenab-ı Hak:

“Allah'ın yarattığı mahlukatı düşünün.”

hadis-i kudsisinde bu hakikate işaret etmektedir. Eşyanın mahiyetini anlamayanlar, marifetullah zevkinden mahrum kalırlar. Marifetullah gönül aleminde bir güneş mesabesindedir. Kalpte tulu eden bu güneş arş- alaya gider. Bediüzzaman Hazretleri şöyle buyurur:

“Evet onun marifetiyle elemeler lezzetlere inkılab eder. Evet Onun marifeti olmazsa, ulûm evhama tahavvül eder. Hikmetler illet ve belalara tebeddül eder. Vücut ademe inkılab eder. Hayat ölüme ve nurlar zulmetlere ve lezaiz günahlara tahavvül eder. Evet Onun marifeti olmazsa, insanın ahbabı ve mal ve mülkü insana a'da ve düşman olurlar. Beka bela olur, kemal heba olur, ömür heva olur. Hayat azab olur, akıl ikab olur. **Âmâl, âlâma inkılab eder.”**

Evet, marifetullah ve muhabbetullah öyle bir nimettir ki, cennetlerin çok fevkindedir. Bir kimsenin cennete girmesi acip değildir. Acip olan odur ki, o kimse cenneti dünyada bulmuş ola, o da marifetullah ve muhabbetullahtır. Cennet böyle kimselerin ayağını öpmekle iftihar edecektir.

Bu bakımdan onları sevmek en büyük bir saadettir. Çünkü onları seven, onlarla beraber olur ve olacaktır.